

Nr 20

Utlåtande i anledning av väckta motioner om enhetliga avgifter för polismyndighets förvaring av upphittat gods.

Första lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta motioner, nr 131 i första kammaren av herr *Carlsson, Eric*, och nr 160 i andra kammaren av herr *Börjesson* i Falköping. I motionerna, vilka är likalydande, hemställas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana åtgärder, att enhetliga avgifter föreskrives för polismyndighets förvaring av upphittat gods.

Beträffande motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till den tryckta motionen II: 160.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från riksrevisionsverket.

Vissa bestämmelser

I lagen den 22 april 1938 om hittegods föreskrives bl. a. följande.

Den som hittar något skall utan oskäligt dröjsmål anmäla fyndet hos polismyndighet (1 § st. 1). Är ägaren till hittegodset känd, må dock upphittaren i stället underrätta honom om fyndet. När anmälan om hittegods skett, åligger det polismyndigheten att kungöra fyndet på lämpligt sätt eller underrätta ägaren om denne är känd (1 § st. 2). Hittegods skall väl vårdas. Vill upphittaren överlämna godset till polismyndighet, har han rätt därtill, och polismyndighet må även eljest, där så finnes påkallat, omhändertaga godset (2 § st. 1). Polismyndigheten må låta försälja hittegods, när godset ej kan vårdas utan fara för försämring eller vården är förenad med alltför stora kostnader eller eljest särskilda skäl till försäljning finnes (2 § st. 2).

Ägaren är berättigad att återtaga hittegodset mot att han gäldar polismyndighets och upphittares skäliga kostnader i anledning av fyndet ävensom skälig hittelön (3 § st. 1). Uppkommer tvist rörande lösesummans belopp, skall frågan härom avgöras av domstol; polismyndighet, som har godset i sin vård, dock obetaget att utlämna det till ägaren mot lösen som polismyndigheten finner skälig (3 § st. 2).

Om hittegodsets ägare inte blir känd inom sex månader från det fyndet anmäldes, eller kommer ej ägaren inom tre månader från det han av polismyndighet underrättats om fyndet, eller kan ägaren eljest anses ha uppgivit

sin rätt, då skall godset tillfalla upphittaren som dock har att gälda polismyndighets kostnader i anledning av fyndet. Är godset i polismyndighets vård och underlåter upphittaren att inom tre månader efter anmaning gälda polismyndighetens kostnader, eller kan han eljest anses ha uppgivit sin rätt, skall godset efter avdrag av nämnda kostnader tillfalla kronan.

Till belysning av bestämmelserna i 3 § hittegodslagen må ur förarbetena till nämnda lag återgivnas följande uttalande av föredragande departementschefen (prop. 1938: 32).

I yttrandena (remissyttranden över departementspromemoria i ämnet) ha olika meningar uttalats rörande spörsmålet huru i fall av tvist om lösesummans storlek denna skall bestämmas. Att såsom i vissa yttranden ifrågasatts hänskjuta dylika frågor till polismyndighets avgörande synes ej lämpligt. Sådana frågor äro av den natur att de i allt fall slutligt böra avgöras av domstol. Polismyndighet, som har godset i sin vård, torde dock böra erhålla rätt att, om den så finner lämpligt, utlämna det till ägaren mot den lösenmyndigheten finner skälig, även om upphittaren skulle kräva högre belopp.

Genom *kungörelse den 2 december 1938 med vissa föreskrifter rörande polismyndighets befattning med hittegoods* har lämnats bestämmelser i anslutning till hittegodslagen. Bl. a. föreskrives att, om hittegoods tillfallit kronan eller eljest den som ansvarar för vården finner, att enligt 2 § andra stycket hittegodslagen försäljning bör ske, han skall låta försälja godset på offentlig auktion, därest icke särskilda omständigheter föranleder försäljning i annan ordning (8 §). Närmare bestämmelser om bokföring, förvaring och redovisning av medel, som handhaves av polismyndighet på grund av dess befattning med hittegoods, skall meddelas av riksräkenskapsverket, numera riksrevisionsverket.

För närvarande gäller dylika närmare bestämmelser, som meddelats genom cirkulärskrivelse av riksräkenskapsverket den 22 maj 1958. Vid redovisning till statsverket av försäljningsmedel för hittegoods må enligt dessa bestämmelser — utöver med hittegoodsbestyret direkt sammanhängande kostnader för godsets försäljning (transport till auktionslokaler, annonsering av auktioner o. dyl.) — avdrag ske med högst 30 procent av nettotinkomsten vid försäljningen såsom ersättning för polisdistriktets beräknade kostnader för sådana särskilda anordningar för omhändertagande och vård av annat hittegoods än kontanta medel, som befunnits nödvändiga att vidtaga utöver dem, som sammanhänger med polisverksamheten i egentlig mening.

Riksrevisionsverket

I det yttrande som utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, inhämtat från riksrevisionsverket anföres följande.

Förekomsten av varierande avgifter för förvaring av hittegoods sammanhänger med att bestämningen av polismyndighets kostnader för upphittat gods

i enlighet med stadgandet i 3 § första stycket hittegodslagen sker med beaktande av skilda kostnadsfaktorer, vilkas betydelse kan växla i fråga om föremål av likartad beskaffenhet från ort till ort och jämväl från fall till fall. På större orter har det av praktiska skäl befunnits nödvändigt att upprätthålla enhetliga normer för kostnadsersättningens beräkning. Sådana normer är emellertid icke bindande för domstol vid dess avgörande av uppkommande tvister om kostnadsersättningens skälighet.

Riksrevisionsverket vill för sin del vitsorda behovet av enhetliga avgiftsbestämmelser på ifrågavarande område. Det må i sammanhanget framhållas, att — såsom också framgår av framställningen i motionerna — de av riksräkenskapsverket på sin tid meddelade anvisningarna angående kostnadsavdragets beräkning vid redovisningen av statsverket tillkommande försäljningsmedel och kontanter icke utgör någon för myndigheterna bindande tolkning av begreppet skälig kostnad i hittegodslagen.

Sedan polisväsendets förstatligande genomförts torde det komma att visa sig erforderligt att ersätta de av enskilda polisdistrikt fastställda taxebestämmelserna med centralt utfärdade sådana. Det bör lämpligen ankomma på den föreslagna rikspolisstyrelsen att i samråd med riksrevisionsverket föreslå eller efter vederbörligt bemyndigande fastställa dylika bestämmelser. För en reglering av ersättningsfrågan genom ett avgiftssystem torde få förutsättas sådan ändring av 3 § andra stycket hittegodslagen att skäligheten av kostnadsersättningens storlek icke faller under domstols prövning.

Utskottet

Av hittegodslagen följer att ägare till hittegods eller upphittare, som godset tillfaller, i vissa fall har att gälda polismyndighets kostnad för förvaring av godset. Såsom påpekas i förevarande motioner uttages i en del polisdistrikt dylika förvaringsavgifter efter särskilda taxor. Härigenom inskränkes givetvis icke den på hittegodslagen grundade rätten att få skäligheten av fordrad avgift prövad av domstol. I motionerna föreslås att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t anhålla om sådana åtgärder att enhetliga avgifter föreskrives för polismyndighets förvaring av upphittat gods.

Utskottet är ense med motionärerna om att enhetliga avgiftsbestämmelser är önskvärda. Samma inställning har riksrevisionsverket, som avgivit remissyttrande i ärendet. Emellertid synes det ej behövligt att riksdagen tager det av motionärerna förordade initiativet. I samband med förstatligandet av polisväsendet torde det nämligen under alla förhållanden bli nödvändigt att ersätta de i särskilda polisdistrikt tillämpade taxorna med centralt utfärdade bestämmelser, och det kan således förutsättas att spörsmålet härom utan påpekande från riksdagens sida kommer att upptagas till erforderlig behandling hos Kungl. Maj:t eller av den föreslagna rikspolisstyrelsen i samråd med riksrevisionsverket.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, I: 131 och II: 160, icke måtte för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 april 1964

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Wikner, Hilding, Hjorth, fröken Ljung-
berg och herr Palm;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Johans-
son, herrar Östrand, Ekström i Björkvik, Gustafsson i Borås, Larsson i Nor-
derön och Svenungsson.